

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з науково-педагогічної та навчальної роботи
Пшеничний Т.Ю.

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історико-культурний туристичний потенціал Наддніпрянської України

для здобувачів освіти

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 032 Історія та археологія

освітній рівень перший (бакалаврський)

освітня програма Краєзнавство, екскурsoзнавство та історико-культурний туризм

вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023 /2024
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

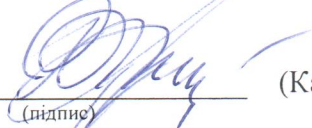
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент,
доценткафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства


(підпис) (Капелюшний В.П.)

Протокол № 14 від «21» 06 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «25» 06 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії 
(підпис) (Терес Н.В.)

«25» 06 2023 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування знань у студентів про особливості історико-культурного туристичного потенціалу Наддніпрянщини.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* специфіку і правову базу туристичної галузі в Україні.
2. *Знати* базову термінологію історії та етнології.
3. *Знати* матеріальну і духовну традиційну культуру українців.
4. *Вміти* опитувати інформаторів на етнографічну тематику та проводити спостереження у ході польових етнографічних експедицій.
5. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Завдання (навчальні цілі): ознайомлення студентів з предметом, основними поняттями й науковими категоріями, які використовуються у процесі викладання дисципліни; формування вмінь аналізувати вплив природного середовища та історичного процесу на формування етнографічної специфіки традиційної культури Наддніпрянської України; вироблення навичок роботи з науковою літературою і джерельною базою, застосування придбаних знань у пактичній екскурсійно-туристській роботі.

4.Анотація навчальної дисципліни:

Курс складається з *двох змістових модулів*.

Перший ознайомлює з історико-етнографічним районуванням Наддніпрянщини, її поділом по Дніпру на Правобережну і Лівобережну частини, традиційною матеріальною та духовною культурою Середнього Подніпров'я, а також із можливістю використання цього культурного потенціалу в туризмі. Розглядається історико-культурний туризм Правобережжя, переважно Києва і Київщини.

Другий модуль присвячений вивченню історико-культурного туризму Лівобережної Наддніпрянщини, передовсім Полтавщини. Вивчається роль у туризмі регіону музеїв, ремісничих центрів, фестивалів, ярмарок.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати</i> базову термінологію етнографії та туризмознавства.	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>індивідуальне завдання (реферат)</i>	6

1.2.	Знати фактори та віхи процесу утворення історико-етнографічних регіонів України в Україні.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	8
1.3.	Знати періодизацію, еволюцію та основні одиниці адміністративно-територіальної системи Наддніпрянщини в ході історичного розвитку.	лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота з тем ЗМ 1 (тест)	8
1.4.	Знати критерії історико-етнографічного районування.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	8
1.5.	Знати основні пам'ятки культури туристичного значення на Наддніпрянщині.	лекція, семінар, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест)	8
1.6.	Знати специфіку природи Наддніпрянщини і її значення для місцевої туристичній галузі.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання (реферат)	6
2.1.	Вміти організовувати екскурсії та тури в Наддніпрянській Україні.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (іспит)	20
2.2.	Вміти аналізувати вплив природного середовища та історичного процесу на формування етнографічної специфіки Наддніпрянщини.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (іспит)	20
3.1.	Засвоювати теоретико-методологічну базу та виробляти практичні навички проведення наукових досліджень і групового вирішення проблемних завдань із застосуванням відповідних методів і прийомів наукового аналізу	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	8
3.2.	Проявляти увагу і толерантність до думки інших людей у процесі спілкування.	семінар, самостійна робота	усне опитування	8

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	3.1	3.2
Програмні результати навчання (назва)										
1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсійної справи).	+	+	+	+						
3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.	+	+	+	+					+	
13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.	+	+	+	+		+		+	+	
15. Вміти розробляти краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.					+	+		+		+
16. Вміти організовувати краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.					+	+		+		+
17. Вміти розробляти екскурсії та тури історико-культурного спрямування.					+	+		+		+
18. Вміти впроваджувати та організовувати тематичні екскурсії та тури на основі історико-культурної спадщини України та країн світу.					+	+		+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.3 – 8 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.5 – 8 балів/6 балів.
3. Реферат з тем ЗМ1: РН 1.1 – 6 балів/4 бали.
4. Реферат з тем ЗМ2: РН 1.6 – 6 балів/4 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 1.2-1.4, 3.1 – 16 балів/ 8балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 1.5, 1.6, 3.2 – 16 балів/ 8балів.

* максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння організовувати екскурсії та тури в Наддніпрянській Україні, аналізувати вплив природного середовища та історичного процесу на формування етнографічної специфіки Наддніпрянщини.
- форма проведення іспиту – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до іспиту: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. **Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання рефератів; бали, отримані під час контрольних робіт (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (іспиту), а саме: за виконання запропонованих письмових завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістові модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються контрольною роботою, що визначає рівень засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6-10.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування на семінарах, реферати) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

<i>Змістовий модуль 1</i> Вступ. Історико-культурний туристичний потенціал Правобережної Наддніпряниці			<i>Змістовий модуль 2</i> Історико-культурний туристичний Лівобережної Наддніпряниці			Іспит
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Контрольна робота з тем 1-5</i>	<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Контрольна робота з тем 6-10</i>	40 балів
6 (максимум)	16 (максимум)	8 (максимум)	6 (максимум)	16 (максимум)	8 (максимум)	(максимум)

Упродовж семестру оцінюється робота студента **під час кожного семінару** (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 4 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного змістового модулю, зокрема Реферат 1 (остання декада березня) і Реферат 2 (остання декада травня). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 6 балів;
- тема розкрита неповно 5 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада березня) і Контрольна робота 2 (остання декада травня). Завдання з тестування містить 16 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить 4 завдання, кожне з яких оцінюється в 10 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	10
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	8-9
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	7
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	6
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	4-5
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного	3

матеріалу
Відповідь має значні помилки

1-2

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	16	20	24	60
Максимум	26	34	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарів.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	сам. роб.
ЗМ 1. Вступ. Історико-культурний туристичний потенціал Правобережної Наддніпрянщини				
1	Тема 1. Наддніпрянщина як історико-етнографічний регіон. Лівобережжя і Правобережжя Дніпра.	2	1	8
2	Тема 2. Традиційна духовна і матеріальна культура Середнього Подніпров'я.	2	1	8
3	Тема 3. Музеї народної архітектури і побуту просто неба на Київщині: Пирогове, Українське село, Мамаєва слобода. Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини (Переяслав).	2	2	8
4	Тема 4. Київ очима туристів.	2	2	8
5	Тема 5. Готельно-ресторанний бізнес Київщини.	2	2	8
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	2		
ЗМ 2. Історико-культурний туристичний потенціал Лівобережної Наддніпрянщини				
6	Тема 6. Історико-культурний туристичний потенціал Полтавщини: центр Гончарства у Опішному. Килимарство у Решетилівці.	2	2	8
7	Тема 7. Музеї видатних діячів літератури та науки на Полтавщині – Панаса Мирного, Миколи Гоголя, Федора Вовка, Опанаса Сластиона.	2	2	8
8	Тема 8. Традиційна кухня Полтавщини та її використання в туризмі.	2	1	8
9	Тема 9. Туризм у Прилуках. Прилуцький краєзнавчий музей ім. В.І. Маслова.	2	1	8
10	Тема 10. Фестивалі, ярмарки, відзначення календарних свят на Наддніпрянщині. Сорочинський ярмарок.	2	2	8
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	2		
	ВСЬОГО	24	16	80

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **24 год.**

Семінари – **16 год.**

Самостійна робота – **80 год.**

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження. – К., 1998.
2. Китова С.А. Полотняний літопис України. Орнамент середньодніпрянських рушників в етнокультурному просторі України. – Черкаси, 1999.
3. Переяслав мовою музеїв. – Переяслав, 2000.
4. Регіонологія туризму: Наук.-метод. вид./ Ред. Д.М. Стеченко. – К.: КУТЕП, 2004. – 218 с.
5. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України. – К.: Либідь, 1994. – 284с.
6. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. Становлення і розвиток. – К.: Наукова думка, 1989. – 304 с.
7. Українська керамологія. – Опішня, 2001.
8. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. – 2-е вид., переробл. та допов. – Київ, 2008.
9. Чабан А.Ю. Історія Середньої Наддніпрянщини. Навч. посіб. – Черкаси, 2011.
10. Чорненька Н.В. Організація туристичної діяльності: навч. посіб. / Н.В. Чорненька. – К., 2006.

Додаткова:

11. Водяник Л.Ю. Скандени України: географія та туристсько-рекреаційне значення // Географія та туризм. – 2012. – Вип. 19. – С. 149-155.
12. Галайба В. Хроніка старого Києва. – К.: Б-ка українця, 2003. – 175 с.
13. Жам О. Музей хліба Національного історико-етнографічного заповідника “Переяслав”: до 25-річчя створення та діяльності // Краєзнавство. – 2009. – № 1–2. – С. 135–142.
14. Іванцов І.О. Стародавній Київ. – К.: Фенікс, 2003. – 367 с.
15. Історія Києва від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів. /За ред. В.Ф. Колесника, А.П. Коцура, Н.В. Терес. – К. – Чернівці: Книги-XXI, 2006. – 1099 с.
16. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1999.
17. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство. Навч. посібн. – К., 2006.
18. Позняк П., П’ятериков С. Київ. Погляд через століття. – К.: Мистецтво, 1987.
19. Силин О.О. Фортеці Києва VI – XIX століть. – К.: МП Леся, 2003.– 144 с.
20. Україна: скарби музеїв і заповідників. Путівник. – К., 1997.